

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ &
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΔΑΤΩΝ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
Τμήμα Ανάπτυξης & Διμερών Σχέσεων
Ταχ.Δ/νση: Επτανήσου 35
Ερμούπολη, 841 00 Σύρος
Πληροφορίες : Ηλίας Νόκας - Ζωγράφος
Τηλέφωνο : 2281360284-6, 2281360106
Ηλεκτρ. Δ/νση : i.nokas@apdaigaiou.gov.gr

Ερμούπολη, 23 Ιουλίου 2024
Α.Π. 20578
Απάντηση : 22698/23

Προς :
Όπως ο Πίνακας Αποδεκτών

Θέμα: « Απάντηση σε καταγγελίες για την διαχείριση του νερού στην Τήνο».

Σχετικά :

1. Η από 17-8-2023 επιστολή/καταγγελία σας.
2. Το από 16-3-2024 ψήφισμα της Γ.Σ. του συλλόγου «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ»

Σχετικά με τα αναφερόμενα στα σχετικά, θα θέλαμε να σας γνωρίσουμε τις απόψεις της υπηρεσίας μας, οι οποίες έχουν ως εξής :

1. Η διαχείριση του υδατικού δυναμικού της Τήνου, γίνεται με βάση τα εγκεκριμένα Διαχειριστικά Σχέδια. Μάλιστα, πολύ πρόσφατα, με την πράξη με αριθμό 22 της 29.4.2024 του Υπουργικού Συμβουλίου, εγκρίθηκε η 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Νήσων Αιγαίου και η αντίστοιχη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΦΕΚ 84/Α).

Σύμφωνα με την ως άνω πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου, η κατάσταση των υδάτων του νησιού, τόσο από ποιοτική, όσο και από ποιοτική άποψη, χαρακτηρίζεται ως «ΚΑΛΗ». Δεν παρατηρούνται προβλήματα ποιοτικής υποβάθμισης του υπόγειου νερού, ούτε προβλήματα εξάντλησης των υδροφόρων. Με το αναθεωρημένο σχέδιο διαχείρισης, τίθενται περιορισμοί, έτσι ώστε να προστατευθούν τόσο οι υδροληψίες που χρησιμοποιούνται για την λειτουργία των δημοτικών δικτύων ύδρευσης, όσο και για την προστασία των υφιστάμενων υδροληψιών. Ανεξάρτητα από τα παραπάνω, η υπηρεσία μας λαμβάνει επιπλέον μέτρα προστασίας των σημαντικών πηγών του νησιού, ως σημαντικών στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος, ακόμα και αν αυτές δεν χρησιμοποιούνται για την τροφοδοσία ενός δημοτικού δικτύου ύδρευσης.

2. Επειδή τα αποθέματα του υπόγειου νερού επηρεάζονται από τον ετήσιο υδρολογικό κύκλο και από τις περιόδους ξηρασίας, είναι φυσικό να υπάρχει μία σχετική μείωση των αποθεμάτων νερού αυτήν την χρονική περίοδο. Παρόλα αυτά,

η αναφορά σας ότι «το νερό χρειάστηκε χιλιάδες χρόνια για να σχηματίσει τον υδροφόρο ορίζοντα του νησιού», δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Το υπόγειο νερό είναι ανανεώσιμος πόρος και έχει άμεση σχέση με τον ετήσιο υδρολογικό κύκλο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το μέγεθος της εποχιακής επιφανειακής απορροής που παρατηρείται σε πολλά λαγκάδια του νησιού, όταν ο χειμώνας είναι βροχερός. Η εποχιακή επιφανειακή ροή του νερού, είναι αποδεικτικό στοιχείο της κατάστασης των υδροφόρων : Όταν παρατηρείται αυτό το φαινόμενο, οι υδροφόροι είναι υπερπλήρεις και το νερό που απορρέει επιφανειακά, αποτελεί την υπερχείλιση τους.

Σημειώνουμε ότι δεν υπάρχει ένας υδροφόρος στην Τήνο όπως αναφέρετε, αλλά πολλές δεκάδες υδροφόροι, οι οποίοι, μάλιστα, είναι αδύνατο να αλληλοεπηρεαστούν. Λόγω της γεωλογικής δομής του νησιού, σε κάθε υδρολογική λεκάνη, αντιστοιχεί και ένας διαφορετικός υδροφόρος.

3. Επίσης, λόγω της γεωλογικής δομής της Τήνου, είναι αδύνατο να συμβούν γενικευμένα φαινόμενα υφαλμύρωσης. Ούτε από τα Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης του υπόγειου νερού, ούτε από τα δεδομένα που συλλέγει η υπηρεσία μας, προκύπτει ότι υπάρχουν φαινόμενα υφαλμύρωσης που να οφείλονται στην υπεράντληση του υπόγειου νερού. Επομένως, η αναφορά σας ότι δήθεν «Η υφαλμύρωση των υπογείων υδάτων αποτελεί πραγματικό γεγονός», δεν έχει καμία επιστημονική βάση και δημιουργεί στο ευρύ κοινό, την πεποίθηση ότι στην Τήνο συντελείται μία περιβαλλοντική καταστροφή, ενώ τα δεδομένα αποδεικνύουν ακριβώς το αντίθετο.

4. Στο δεύτερο σχετικό διατυπώνεται ο εξής ισχυρισμός : «*ανησυχούμε βαθύτατα γιατί ενώ οι αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες γνωρίζουν την υπάρχουσα κατάσταση.....(οι αναλύσεις της ποιότητας του νερού της γεώτρησης του Δήμου Τήνου στην Γύρλα 2024, που δείχνουν ότι το νερό είναι μολυσμένο χημικά και μικροβιακά, σε μη αναστρέψιμη κατάσταση)*, διαπιστώνουμε ότι οι υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης συνεχίζουν να εκδίδουν νέες άδειες γεωτρήσεων».

Ο ισχυρισμός αυτός, ο οποίος, μάλιστα, διατυπώνεται με μεγάλη βεβαιότητα, δηλαδή, ότι δήθεν το νερό που αντλεί (και παρέχει ο Δήμος Τήνου στο δίκτυο ύδρευσης) από την γεώτρηση στη θέση «Γύρλα» είναι «*μολυσμένο χημικά και μικροβιακά, σε μη αναστρέψιμη κατάσταση*», μόνο ως δυσφημιστικός μπορεί να εκληφθεί, ενώ είναι βέβαιο ότι δημιουργεί και εύλογη ανησυχία στους χρήστες του νερού του δικτύου. Η ποιότητα του νερού της γεώτρησης από τότε που λειτουργεί (1994), μέχρι και σήμερα, παραμένει σταθερή και μέσα στα αποδεκτά πλαίσια. Το γεγονός αυτό άλλωστε είναι αναμενόμενο, καθώς δεν έχουν δημιουργηθεί νέοι, μείζονος κλίμακας ρυπογόνοι παράγοντες, στην περιοχή της τροφοδοσίας του υδροφόρου που αξιοποιείται με το εν λόγω έργο.

Ανεξάρτητα από αυτό, η σύνδεση με της υποτιθέμενης «*μόλυνσης*» του νερού της δημοτικής γεώτρησης Γύρλας με τις άδειες των γεωτρήσεων που χορηγεί η υπηρεσία μας, δεν έχει λογική, πόσο μάλλον επιστημονική βάση. Δεν μπορεί καν να γίνει κατανοητό, ακόμα και για μη ειδικούς, πώς είναι δυνατό να συνδέεται μία νέα ιδιωτική γεώτρηση στις περιοχές πχ. Αγίου Ρωμανού, Σκυλαντάρ, Κάμπου ή

Καλλονής, με την δημοτική γεώτρηση Γύρλας. Για τον λόγο αυτό, θεωρούμε επιπλέον, τον ισχυρισμό και δυσφημιστικό για την υπηρεσία μας, πολύ περισσότερο επειδή δεν παρατίθεται κανένα δεδομένο επί του οποίου να θεμελιώνεται.

5. Και στα δύο σχετικά, διατυπώνονται εκφράσεις του τύπου «*το γεωτρύπανο εργάζεται πυρετωδώς, γεγονός που προκαλεί έντονη ανησυχία...*», «*η ληστρική εκμετάλλευση των πτωχών υδροφόρων οριζόντων μέσω των γεωτρήσεων οδηγεί στην εξάντληση και υπαλμύρωση του υπόγειου νερού...*», «*είναι αδιανόητο κάτω από αυτές τις συνθήκες, ένα μοναδικό γεωτρύπανο να ανοίγει γεωτρήσεις χωρίς κανένα έλεγχο από τους αρμόδιους, σαν να ανοίγει κουμπότρυπες σε ένα παλιό πουκάμισο*», κλπ.

Με τις διατυπώσεις αυτές δίνεται η εντύπωση, όχι μόνο στους αρμόδιους φορείς στους οποίους κοινοποιήθηκαν τα παραπάνω (ΥΠΕΝ, Περιφέρεια Ν.Αιγαίου, Δήμο Τήνου, Γραφείο Πρωθυπουργού, Εισαγγελία Πρωτοδικών Σύρου, κλπ.), αλλά και στην κοινή γνώμη της Τήνου, ότι στο νησί συντελείται ένα περιβαλλοντικό “έγκλημα” με την διάνοιξη ανεξέλεγκτων γεωτρήσεων, με την ανοχή, μάλιστα, των αρμόδιων υπηρεσιών. Με το δεδομένο ότι η υπηρεσία μας έχει κύρια ευθύνη για την διαχείριση του υπόγειου νερού και την αποκλειστική ευθύνη για την χορήγηση των αδειών αξιοποίησης του υπόγειου νερού, οφείλουμε να τονίσουμε ότι η πραγματική κατάσταση με τις αδειοδοτήσεις των γεωτρήσεων, απέχει πολύ από την κατάσταση την οποία επιχειρείτε να εμφανίσετε.

Πιο αναλυτικά : Κατά την διάρκεια του 2023 χορηγήθηκαν από την υπηρεσία μας 31 άδειες γεωτρήσεων, από τις οποίες 23 προορίζονται για υδρευτική χρήση και 8 για άρδευση καλλιεργειών. Οι υδρευτικές γεωτρήσεις προορίζονται για την κάλυψη υδρευτικών αναγκών κατοικιών οι οποίες, είτε δεν μπορούν να υδροδοτηθούν από το δίκτυο ύδρευσης, είτε λόγω έλλειψης νερού ή λόγω τεχνικών δυσχερειών η υδροδότησή τους είναι ανεπαρκής.

Σημειώνεται επιπλέον, ότι με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, η ύδρευση προηγείται από κάθε άλλη χρήση νερού, το δε δικαίωμα στην ύδρευση, δεν μπορεί να περιοριστεί και φυσικά, δεν μπορεί να καταργηθεί.

Ας σημειωθεί επίσης, ότι οι γεωτρήσεις που χρησιμοποιούνται για την ύδρευση κατοικιών, αποτελούν έργα υδροληψίας στα οποία η άντληση, όχι μόνο είναι εποχιακή, αλλά-κυρίως- πολύ περιορισμένη και είναι της τάξης των 500-600 κ.μ/έτος σε κάθε μία από αυτές.

Τέλος, ας σημειωθεί, ότι όλες αυτές οι υδροληψίες είναι διασπαρμένες σε πολύ μεγάλη έκταση, ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένα τοπωνύμια, όπως : Σπρίνοι Πανόρμου, Λυχναφτιά, Νερατζιά Κάμπου, Φλοπόρια, Κάμπου, Σμόβολο, Αγία Βαρβάρα, Βουρνή Κάμπου, Βρυσί Κάμπου, Βρουλίδια Κάμπου, Άγιος Ρωμανός, Απάνω Στράτα Καρδιανής, Άγιος Χαράλαμπος Χώρας, Άγιος Δημήτριος Κάμπου, Κατ’Αλώνια Κάμπου, Τράουνα Κτικάδου, Φσιν Στενής, Κανατάδικα Καλλονής, Απίδια Τριαντάρου, Λουτρά, Λιμνιώνας, Σαμάκι Κτικάδου, κλπ. Οι αντλήσεις που αναμένεται να πραγματοποιηθούν από τις 30 υδροληψίες, είναι της τάξης των 20.000 κ.μ./έτος. Ακόμα και για έναν μη ειδικό, γίνεται αντιληπτό, ότι αντλήσεις αυτού του μεγέθους και μάλιστα διασπαρμένες σε μεγάλη γεωγραφική έκταση,

είναι αδύνατον να οδηγήσουν σε εξάντληση υδροφόρων.

6. Στην διάρκεια των τελευταίων 15 ετών, έχουν χορηγηθεί 230 άδειες γεωτρήσεων, δηλαδή, κατά μέσο όρο 15 άδειες/έτος. Πράγματι, στην διάρκεια των τελευταίων ετών, η ζήτηση νερού είναι αυξανόμενη, ιδίως για υδρευτική χρήση, δηλαδή, για την υδροδότηση κατοικιών σε εκτός σχεδίου δόμησης περιοχές, όπου, όπως προαναφέραμε, είτε δεν υπάρχει δίκτυο ύδρευσης, είτε η υδροδότηση είναι ανεπαρκής.

Όμως, πρέπει να γίνει κατανοητό, ότι η υπηρεσία μας δεν δημιουργεί ζήτηση νερού. Η υπηρεσία μας οφείλει να απαντά σε αιτήματα πολιτών, που νόμιμα έχουν οικοδομήσει τις κατοικίες τους και δεν μπορούν να υδροδοτηθούν με άλλο, νόμιμο τρόπο. Η δε αύξηση της ζήτησης νερού για την ύδρευση παραθεριστικών κατοικιών, οφείλεται στην αύξηση της εκτός σχεδίου δόμησης.

Αν υπάρχουν προτάσεις για την νόμιμη υδροδότηση των εξοχικών κατοικιών, παρακαλούμε να διατυπωθούν. Προκαταβολικά διευκρινίζουμε, ότι η υδροδότηση με βυτιοφόρα, εκτός από τα περιβαλλοντικά προβλήματα που δημιουργεί, είναι, μη νόμιμη.

Μέσα στα πλαίσια αυτά, θεωρούμε ότι η υδροδότηση μεμονωμένων παραθεριστικών κατοικιών μέσω δημοτικών δικτύων ύδρευσης, σε εκτός σχεδίου περιοχές, αποτελεί θέμα μεγάλης συζήτησης, επειδή, εκτός από το σημαντικό κόστος επένδυσης και το κόστος συντήρησης των δικτύων, μείζον θέμα υπάρχει και με το κόστος λειτουργίας τους, ιδίως αν η τροφοδοσία τους γίνει με αφαλατωμένο νερό, επειδή το κόστος του υδρευτικού νερού, επιμερίζεται σε όλους τους δημότες, όπως άλλωστε είναι γνωστό. Μέσα στα πλαίσια αυτά, δεν παραλείπουμε να τονίσουμε το σημαντικό περιβαλλοντικό κόστος λειτουργίας των αφαλατώσεων, καθώς για την παραγωγή αφαλατωμένου νερού απαιτούνται σημαντικές ποσότητες ενέργειας.

7. Στην διάρκεια των τελευταίων 15 ετών, η υπηρεσία μας ουδέποτε έγινε αποδέκτης έστω και μιας καταγγελίας που να αφορούσε παράνομη διάνοιξη γεώτρησης. Αν έχει υποπέσει στην αντίληψή σας, τυχόν εκτέλεση παράνομων εργασιών διάνοιξης γεωτρήσεων, παρακαλούμε να μας ενημερώσετε, έστω και τώρα.

8. Παρόλο στις αναφορές σας γίνεται συστηματική επίκληση μιας επικείμενης καταστροφής του υπόγειου νερού του νησιού λόγω της διάνοιξης γεωτρήσεων με ασήμαντη ετήσια άντληση, δεν παρατίθεται έστω και ένα παράδειγμα κακής χρήσης του νερού, που να οδηγεί σε αυτά τα συμπεράσματα.

Αντίθετα, από την αξιολόγηση της εμπειρίας που έχει αποκτηθεί κατά τα τελευταία 40 χρόνια, δηλαδή, από τότε που σταμάτησε η διάνοιξη πηγαδιών και άρχισε η κατασκευή γεωτρήσεων, **διαπιστώνεται ότι τα οφέλη που έχουν προκύψει για την τοπική κοινωνία εξ αιτίας της αξιοποίησης ενός ανανεώσιμου πόρου, υπερτερούν σαφέστατα έναντι πιθανών και οπωσδήποτε μεμονωμένων περιπτώσεων κακής χρήσης του πόρου.**

Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα, οφείλουμε να αναφέρουμε την παράκτια περιοχή Χώρας-Αγίας Βαρβάρας-Αγίου Ιωάννη Πόρτο, όπου λειτουργούν εδώ και δεκαετίες

πολλές δεκάδες γεωτρήσεων, χωρίς να έχουν αναφερθεί προβλήματα εξάντλησης του υπόγειου νερού, πολύ δε περισσότερο, προβλήματα ποιοτικής υποβάθμισης. Ο Πρόεδρος του συλλόγου «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ» ο οποίος διαθέτει γεωτρήσεις εδώ και δεκαετίες, θεωρούμε ότι θα ήταν χρήσιμο να καταθέσει την δική του εμπειρία από την μακρόχρονη εκμετάλλευση του υπόγειου νερού, συνεισφέροντας στον διάλογο για την διαχείρισή του.

9. Συμπερασματικά : Κατά την άποψή μας, η δαιμονοποίηση των διάσπαρτων γεωτρήσεων μικρής παροχής, σε ένα νησί στο οποίο η ζήτηση νερού αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου, χωρίς να παρατίθενται επιστημονικά δεδομένα περί επικείμενης, βέβαιης περιβαλλοντικής καταστροφής, αλλά και χωρίς να παρατίθενται σοβαρές εναλλακτικές λύσεις κάλυψης των υδατικών αναγκών των νέων χρηστών, δεν θεμελιώνεται.

Για τους ίδιους λόγους, η επίρριψη ευθυνών στην υπηρεσία μας, για δήθεν κακοδιαχείριση του υπόγειου νερού της Τήνου, δεν στοιχειοθετείται.

Τέλος, έχουμε την άποψη ότι η συστηματική αναφορά περί δήθεν «μόλυνσης» του νερού που διατίθεται στο δημοτικό δίκτυο ύδρευσης, μόνο δυσφημιστικά αποτελέσματα μπορεί να παράγει.

Ο Προϊστάμενος της
Δ/σης Υδάτων Νοτίου Αιγαίου

Ηλίας Νόκας – Ζωγράφος
Γεωλόγος

Προς :

- 1.Σύλλογο Προστασίας Περιβάλλοντος & Αναδασώσεως
Ν.Τήνου «Οι Φίλοι του Πρασίνου»
jo.psaltis@gmail.com
2. Περιβαλλοντικός & Πολιτιστικός Σύλλογος Τήνου
«Αμπασάδα»
info@ambassada.gr
3. Κοιν.Σ.ΕΠ. «Το Μπατίκι»
tinostompatiki@gmail.com
4. Κοιν.Σ.ΕΠ «Καλλονή – Κελλιά»
koinsaepkalloni@gmail.com
5. Εταιρεία Τηνιακών Μελετών
etairia.tin.meleton@gmail.com

Κοινοποίηση :

1. Γραφείο Γραμματέως
Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου
2. Γραφείο Γεν. Διευθυντή ΧΩ.ΠΕ.Α.ΠΟ.
Α.Δ.Αιγαίου
- 3..Δήμο Τήνου